

ANLEGG OG SPILLEMIDLER 2012

En gjennomgang av:

- Anleggssituasjonen i fylkene og de største kommunene
- Spillemiddelsøknedene
- Anleggspolitisk program kostnadskrevenende anlegg

Utgitt:
September 2012

Fotografer:

Birgitte Simensen Berg
Side 3, 5, 7, 31

Geir Owe Fredheim
Side 4

Norges Snowboardforbund
Side 23

Liao Yujie / Xinhua / IOC
Side 27, 37

Li Ming / Xinhua / IOC
Side 33

Innholdsfortegnelse

IDRETTSGLEDE FOR ALLE	4
1 INNLEDNING.....	6
2. HOVEDFUNN.....	8
3 ANLEGGSSITUASJONEN I FYLKENE	10
4 ANLEGGSSITUASJON I DE STØRSTE KOMMUNENE	12
5 HOVEDTALL FRA SPILLEMIDDELSØKNADENE	14
6 UTVIKLING I ETTERSLEP	16
7 HVA BYGGES?	18
8 HVEM BYGGER?.....	20
9 HVOR BYGGES DET?	24
10 FORDELING AV SPILLEMIDLER TIL FORSKJELLIGE ANLEGGSTYPER	28
11 FYLKESVIS FORDELING AV SPILLEMIDLER	32
12 ANLEGGSPOLITISK PROGRAM	34
VEDLEGG 1 – NOEN SENTRALE DEFINISJONER.....	38
VEDLEGG 2 – METODIKK FOR BEREGNING AV ANLEGGSTETTHET.....	39

Idrettsglede for alle

Idrettsglede for alle er norsk idretts visjon. Å ha tilgang til gode idrettsanlegg er en viktig forutsetning for å skape gode idrettsmiljøer. Tilgang til anlegg er viktig uansett om en driver topp- eller breddeidrett og ofte brukes det samme anlegget av begge grupper. Dette er en av idrettens styrker.

Mangelen på anlegg gjør at noen idrettslag må avvise barn og unge som ønsker å delta, og andre lag får ikke gjennomført all ønsket aktivitet. Dette er triste eksempler på hva anleggsmangel kan føre til.

Fordi anlegg er så viktig for oss er vi opptatt av å øke både vår egen og samfunnets kunnskap om hvordan anleggssituasjonen er rundt omkring i landet. Vi er opptatt av å finne ut hva som bygges av anlegg, og hvordan de finansieres. Denne rapporten prøver å gi noen svar på disse spørsmålene og forhåpentligvis vil

den legge til rette for gode anleggsdiskusjoner rundt om i landet.

Rapporten inneholder blant annet figurer som illustrerer anleggssituasjonen i fylkene og for de største kommunene. Disse figurene gir en god indikasjon på tilstanden rundt i landet. Dataene er hentet fra Kulturdepartementets anleggsbase idrettsanlegg.no. Her finnes data om landets over 30 000 idrettsanlegg.

Jeg oppfordrer alle idrettsråd og kommuner til å bruke basen for å få fram informasjon om anleggssituasjonen i den enkelte kommune. Hva med å lage oversikter over hvor mange innbyggere eller utøvere vi har i "vår" kommune pr fotballbane, flerbrukshall, skøytebane, svømmehall, ridehall osv. Sammenlign gjerne med nabokommunene. Jeg tror slike oversikter vil bidra til en god og riktig anleggsplanlegging.

Mange stiller spørsmålet om hvor mange idrettsanlegg det er behov for? Når har vi nok anlegg? Det finnes ikke noe allmenngyldig svar på dette spørsmålet. For det første viser historien at når det kommer nye anlegg så fylles disse med aktivitet. For det andre må denne diskusjonen tas lokalt, og svaret avhenger av flere faktorer som hvor mange som er med idrettslagene, hvilke idretter som drives og ikke minst av bosettingsmønster.

Jeg håper vi kan enes om at målet bør være at vi har nok anlegg til at alle kan delta i idrettslaget, at lagene har mulighet til å gjennomføre ønsket aktivitet og at det også er plass til uorganisert aktivitet!

Lykke til med anleggsarbeidet!

1 Innledning

Denne rapporten omhandler:

- De ordinære spillemiddelsøknadene for 2012
- Anleggspolitisk program
- Anleggssituasjonen i fylkene
- Anleggssituasjonen i de mest folkerike kommunene

Data knyttet til spillemiddelsøknadene er hentet fra Kulturdepartementets (KUD) rapporter og databasen www.idrettsanlegg.no. Kvaliteten på denne rapporten er først og fremst avhengig av kvaliteten på dataene i databasen www.idrettsanlegg.no. Det er kommunene som legger inn data for alle søknader. Disse kontrolleres av fylkeskommunen før de oversendes KUD.

NIF har gjennomført en ekstra kvalitetssikring og har justert enkelte tall. Dette dreier seg i hovedsak om anlegg som er delt i flere søknader, og hvor totalkostnaden synes å være benyttet som godkjent kostnad for alle søknadene.

NIF har videre kvalitetssikret antall nye søknader. Antallet er økt noe sammenlignet med data hentet fra idrettsanlegg.no. Økningen skyldes at enkelte søknader som ble fremmet, men ikke godkjent i fjor, har fått status som fornyede søknader og ikke som nye.

NIF har i tillegg fordelt søkerne i tre grupper:

- Idrettslag
- Offentlige søkere
- Andre

Søkergruppen ”andre” består blant annet av aksjeselskap og stiftelser. Her kan både idrettslag og det offentlige sammen eller hver for seg, være den reelle søker.

Når det gjelder analysene knyttet til anleggssituasjonen i fylkene og kommunene er anleggsdata hentet fra idrettsanlegg.no i februar 2012. Metodikken for beregningen er hentet fra rapporten ”Kriterier for tildeling av spillemidler til idrettsanlegg” utgitt av Kulturdepartementet og datert desember 2009. NIF har gjort noen endringer i beregningsmetodikken. Modellen og endringer er beskrevet i vedlegg 2.

Til slutt vil vi takke Idrettsavdelingen i Kulturdepartementet som har framskaffet data over hvilke anleggstyper som har mottatt midler fra Anleggspolitisk program – Kostnadskrevende anlegg.

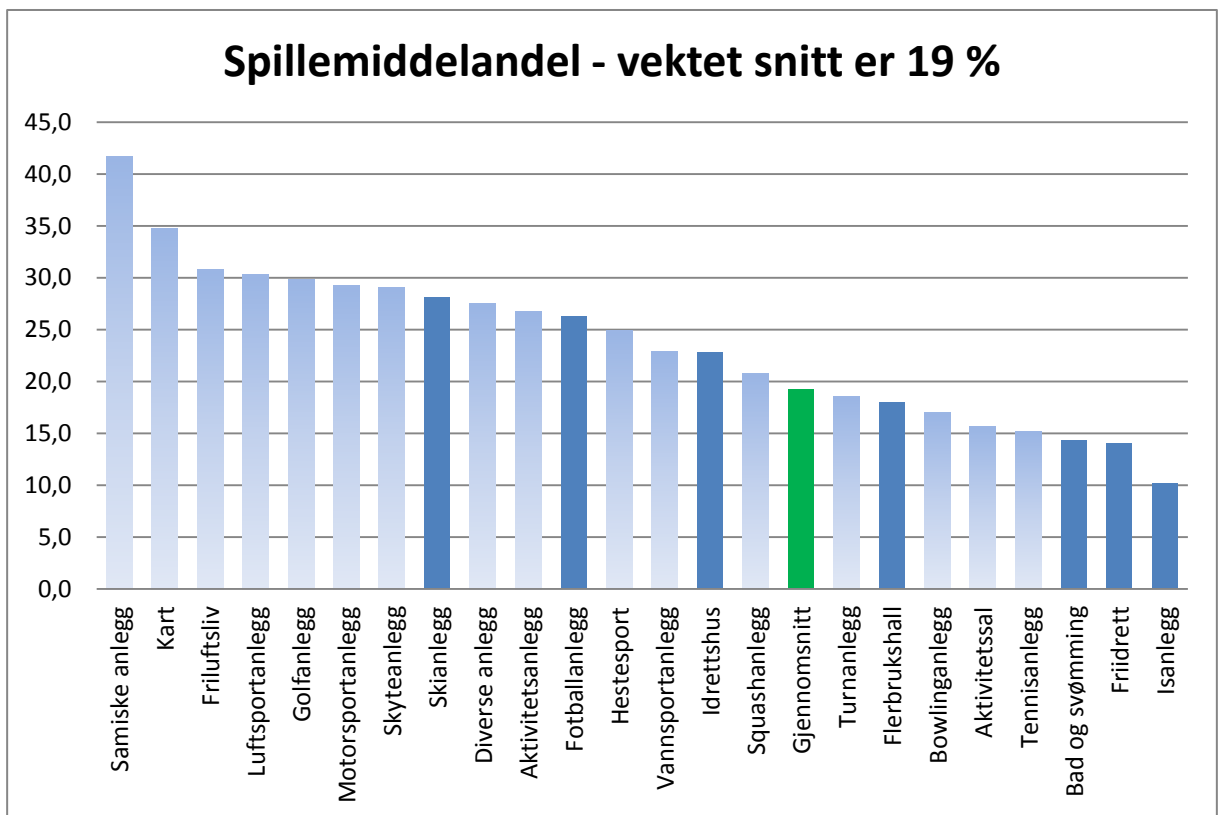
2. Hovedfunn

1. Det er stor forskjell på anleggssituasjonen i fylkene. Oslo har færrest anlegg pr innbygger, mens anleggstettheten er størst i Finnmark.
2. Blant landets 21 største kommuner (over 40 000 innbyggere) er anleggssituasjonen dårligst i Oslo. Den er også spesielt bekymringsfull i Drammen, Trondheim og Sandnes. Skien og Larvik har flest anlegg pr innbygger. Anleggssituasjonen synes å være klart dårligere i de største kommunene enn i landet for øvrig.
3. Spillemiddelandelen¹ er redusert med ett prosentpoeng fra i fjor og er nå nede i 19 %. En forenklet analyse viser at spillemiddelandelen var 25 % i 2005.
4. Det ble i år søkt om 2,75 mrd kroner i spillemidler. Dette er ny rekord. Totalt ble 2 114 spillemiddelsøknader godkjent. Dette er en økning på 100 sammenlignet med 2011 og antallet nærmer seg nivået fra toppårene 2006 - 2007.
5. Det kom 758 nye søknader. Disse omfatter anlegg med en kostnad på 3,6 milliarder kroner. Dette er en økning på 50 millioner kroner sammenlignet med fjorårets nye søknader, men 900 millioner mindre enn kostnaden knyttet til de nye 2010 søknadene.
6. Etterslepet² økte med ca 100 millioner kroner og utgjør nå 2 126 millioner kroner. Inkluderes også nærmiljøanleggene er etterslepet 2,2 milliarder kroner.
7. Etterslepet utgjør 3,3 års tildeling. Etterslepet er størst i Nord-Trøndelag, Nordland, Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane hvor det er over 4 år, mens det er minst i Oslo, Vestfold og Østfold. I Oslo er etterslepet i praksis borte.
8. 2 118 spillemiddelsøknader er analysert. Fem anleggstyper; fotballbaner, idrettshus, skianlegg, skyteanlegg og flerbrukshaller har over 200 søknader hver. Disse fem anleggstypene står for 69 % av søknadsvolumet. Fotballanlegg er den største gruppen med 442 anlegg, eller 21 % av totalen.
9. Litt forenklet kan en si at kommunene, idretten og staten (gjennom spillemidler) står for henholdsvis 65 % – 15 % – 20 % av investeringene i idrettsanlegg.
10. Idretten investerer ca 2,5 milliarder kroner i anlegg. Fotball står for nesten 45 % av dette. Fotballklubbene planlegger investeringer for 1,1 milliard kroner.

¹ Andelen spillemidlene utgjør av totalkostnaden til et anlegg

² Etterslepet er det gjenstående søknadsbeløpet etter tildeling, uttrykt i millioner kroner. Ofte uttrykkes etterslepet i antall år. Antall år etterslep er etterslepet dividert med sist års tildeling

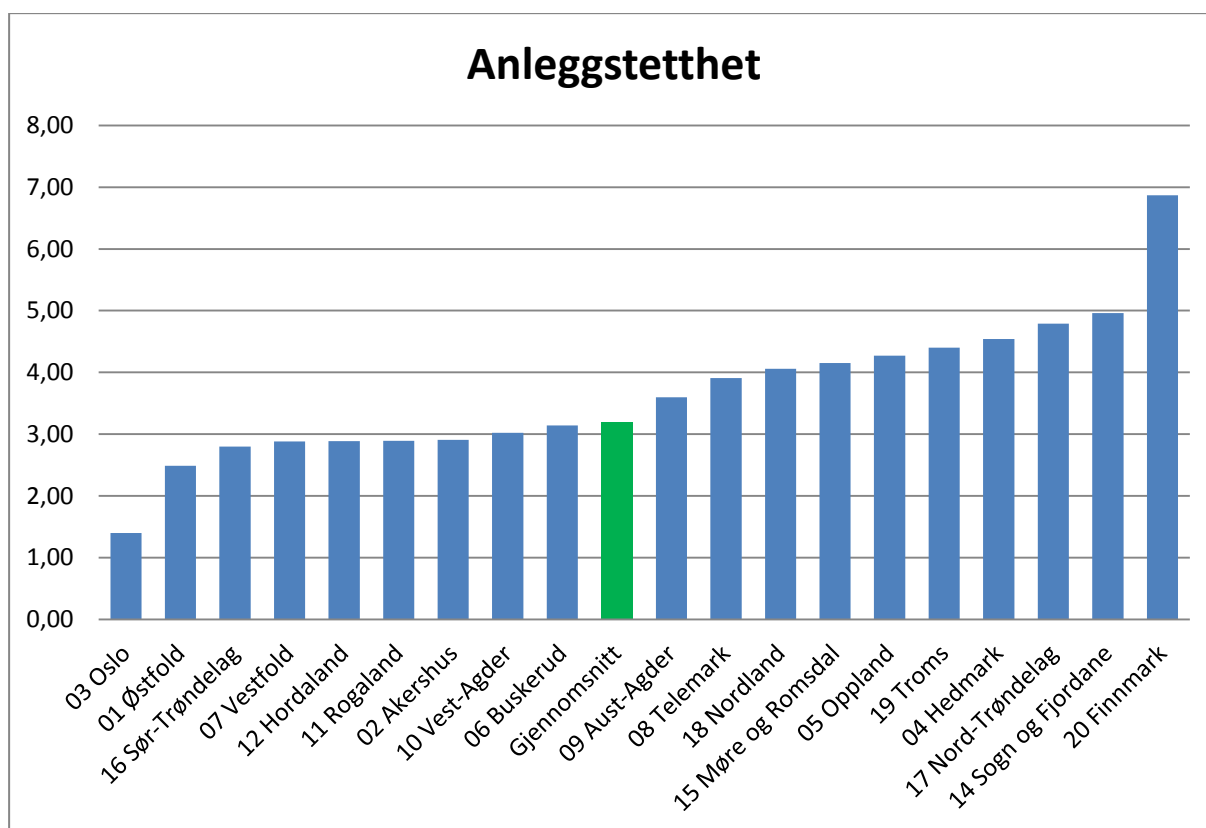
11. Det er stor variasjon i spillemiddelandel (tildelingsprosent) for de forskjellige anleggstypene. I gjennomsnitt dekker spillemidlene 19 % av anleggskostnaden.

Anleggstypene samiske anlegg (ett anlegg), kart og friluftslivsanlegg mottar den høyeste prosentvise tildelingen av anleggstypene, mens svømme-, frilidretts- og isanlegg mottar minst. Spillemidlene utgjør i gjennomsnitt 10 prosent av kostnaden for isanlegg. Anleggstypene som er markert med mørkeblå farge mottar til sammen rundt 90 % av spillemidlene.

3 Anleggssituasjonen i fylkene

Figuren nedenfor viser anleggstettheten³ i alle landets fylker.

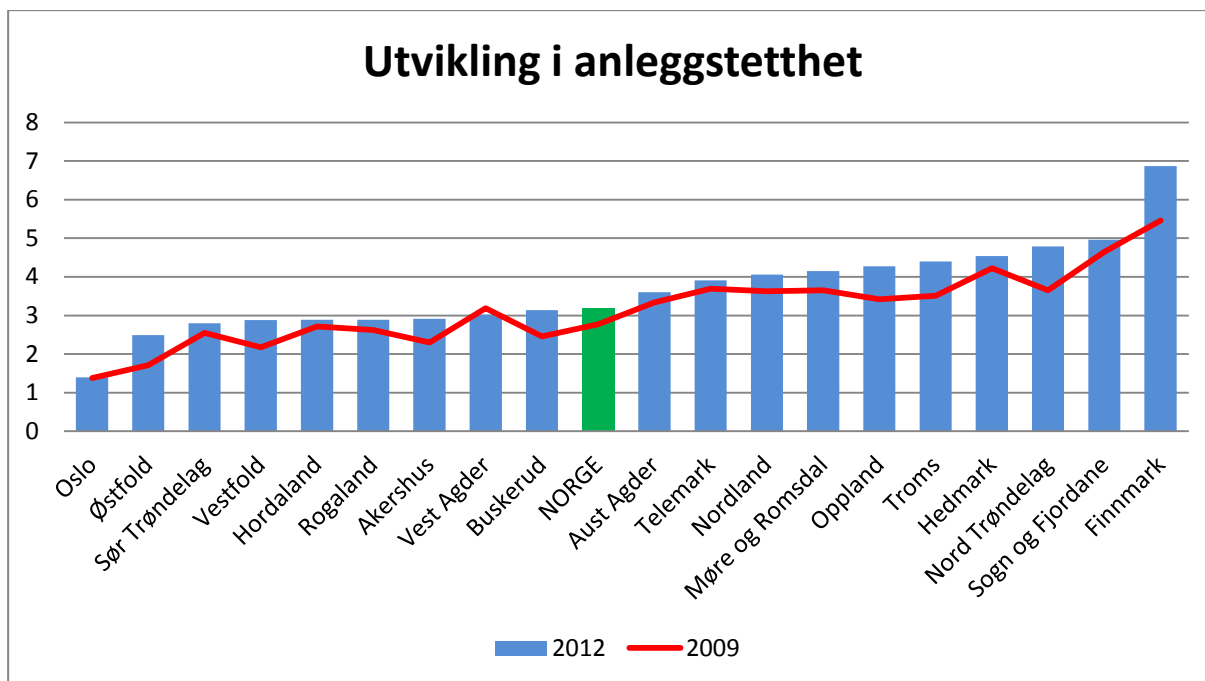
Figur 3.1 Anleggstetthet

Det vil alltid være en viss usikkerhet knyttet til en slik sammenligning, men figuren gir en god indikasjon på tilstanden. En lav verdi indikerer få anlegg, mens et høyt tall indikerer en god anleggssituasjon.

Figuren viser at det er stor variasjon i anleggstetthet mellom fylkene. Oslo og Finnmark skiller seg klart ut fra de andre ved å ha henholdsvis mye dårligere og mye bedre anleggsdekning enn de andre fylkene. Oslo må for eksempel mer enn doble antall anlegg for å komme opp på landsgjennomsnittet. Best anleggsdekning er det i Finnmark fulgt av Sogn og Fjordane og Nord Trøndelag. Rent generelt synes det å være best anleggstetthet i fylker som preges av spredt bebyggelse. Dette er naturlig da en i områder som i hovedsak består av mindre tettsteder og spredt bebyggelse trenger flere anlegg pr innbygger for at innbyggerne skal ha et tilfredsstillende tilbud i nærmiljøet.

Figuren nedenfor viser årets anleggstetthet sammenlignet med den som ble presentert i fjorårets rapport som var basert på 2009 data.

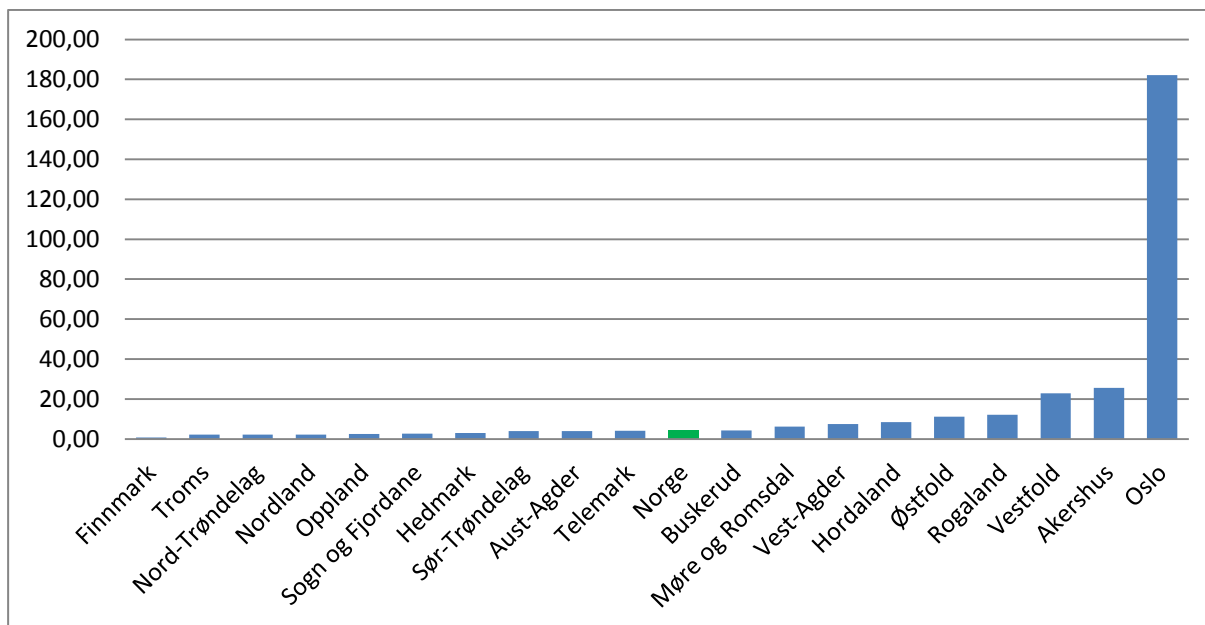
³ Anleggstettheten er forholdet mellom en anleggsfaktor og innbyggertallet i fylket. Anleggsfaktoren fremkommer ved at en teller antall anlegg for 16 forskjellige anleggstyper og multipliserer disse med en skjønsmessig fastsatt faktor hvor brukspotensialet og kostnad for de forskjellige anleggstypene er tillagt vekt. De seksten anleggstypene er: flerbrukshaller (3 typer), fotballanlegg (3 typer) friidrettsbaner, ishaller, klubbhus, kunstisbaner, rideanlegg (2 typer), skianlegg (2 typer) og svømmebasseng (2 typer). Modellen er beskrevet i vedlegg 2 til rapporten.

Figur 3.2 Utvikling i anleggstetthet

Det er gjort to mindre endringer i årets beregningsmetodikk sammenlignet med metodikken benyttet i fjor. For utendørs fotballanlegg er kun 11er baner inkludert i år, mens en for skianlegg har tatt med anleggstypen skiløyper i tillegg til langrennsanlegg.

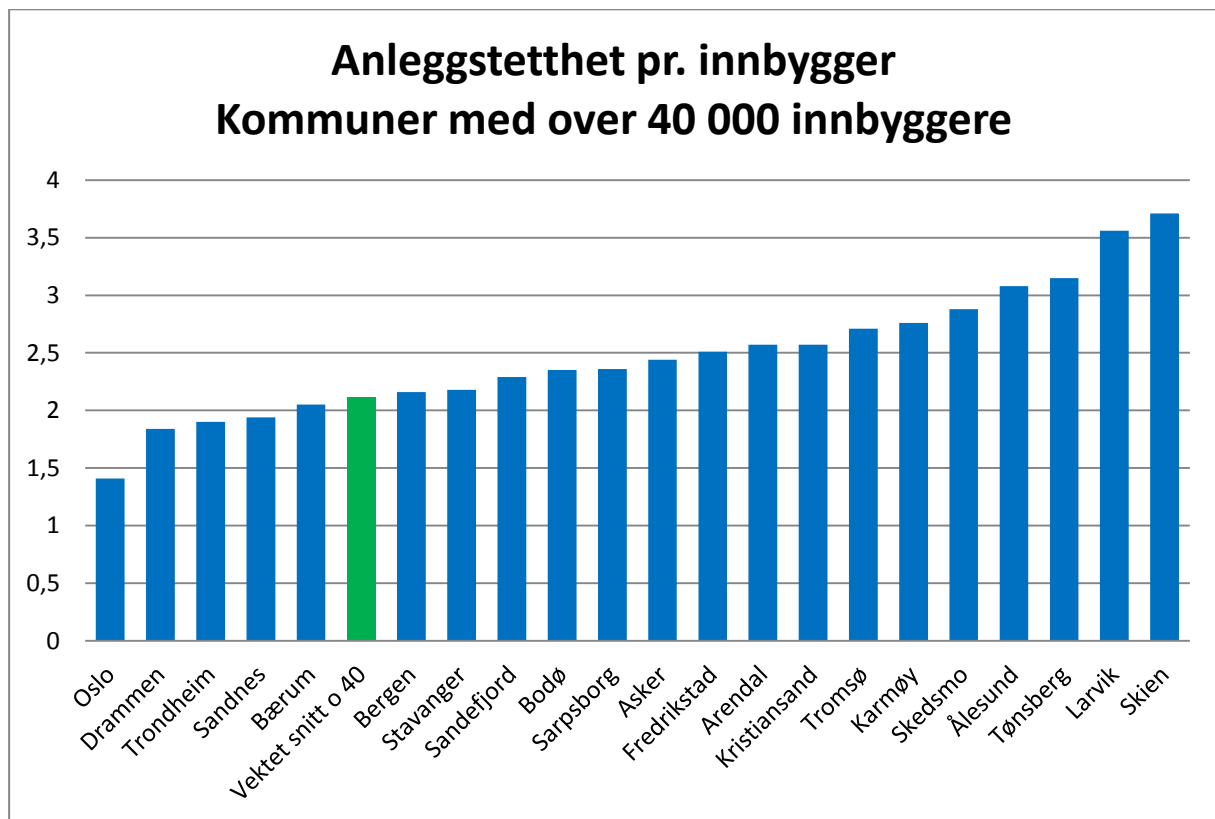
I figuren nedenfor ser på anleggssituasjonen i forhold til fylkenes geografiske størrelse og ikke i forhold til innbyggertall som de andre figurene viser. Figuren viser at det er flest idrettsanlegg pr. kvadratkilometer i Oslo, mens det er lengst mellom anleggene i Finmark.

Figur 3.2 Antall anlegg pr. arealenhet

4 Anleggssituasjon i de største kommunene

Figuren nedenfor viser anleggstettheten i alle kommuner med over 40 000 innbyggere. Det bor totalt 2,2 millioner mennesker i disse 21 kommunene. Dette utgjør snaut 45 % av alle landets innbyggere.

Figur 4.1 Anleggstetthet for de største kommunene i landet

Oslo har den klart dårligste anleggsdekningen blant de største kommunene, fulgt av Drammen, Trondheim og Sandnes. Skien og Larvik utmerker seg med god anleggsdekning.

Oslo må øke anleggsmassen med drøye 50 % for å komme opp på gjennomsnittet for de største kommunene. Tar en hensyn til Oslos forventede befolkningsvekst må Oslo øke anleggsmassen med 80 % de neste 10 årene for å komme opp på landsgjennomsnittet. En 80 % økning i Oslos anleggsmasse innebærer bygging av⁴:

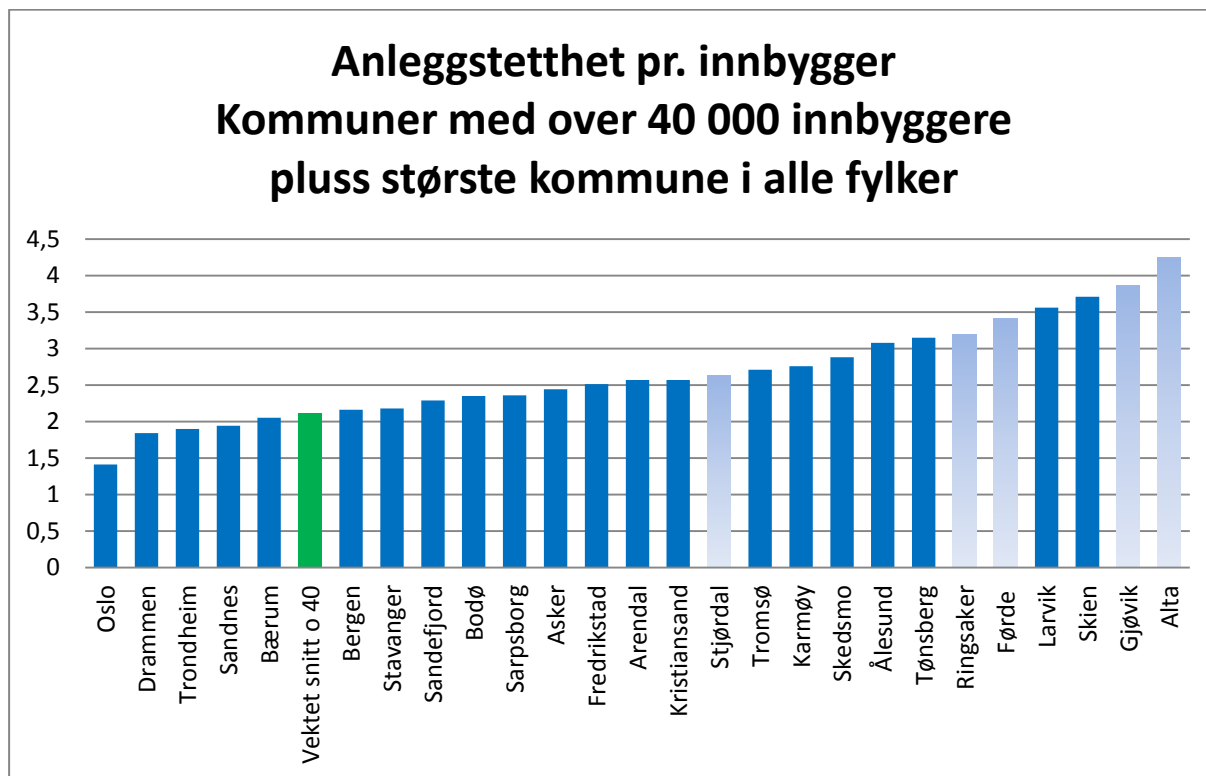
- 40 flerbrukshaller
- 130 fotballbaner
- 20 svømmebasseng
- 6 ishaller
- 6 kunstisflater

Og ca 600 andre idrettsanlegg.

Aldersgruppen 6 – 19 år er den store brukeren av idrettsanlegg. Oslo har relativt sett færre innbyggere i denne aldersgruppen enn resten av landet. Dette avhjelper noe på anleggsbehovet i Oslo.

⁴ Denne fordelingen er kun et eksempel som er laget for å illustrere omfanget av anleggsmangelen. Anleggsbyggingen må tilpasses Osloidrettens reelle behov.

I figuren nedenfor er største kommune i de fylker som ikke har kommuner med over 40 000 innbyggere inkludert. Disse kommunene er markert med en lysere farge i figuren.

Figur 4.2 Anleggstetthet

Alle de fem nye kommunene har en bedre anleggstetthet enn gjennomsnittet for de største kommunene. Alta og Gjøvik har best anleggstetthet av samtlige kommuner og fire av de nye kommunene er blant de seks beste.

5 Hovedtall fra spillemiddelsøknadene

Tabellen nedenfor viser en oppsummering av spillemiddelsøknadene til ordinære anlegg de tre siste årene.

År	Antall søknader	Godkjent kostnad (mill kroner)	Godkjent søknadssum (mill kroner)	Tildelt tidligere år (mill kroner)	Total forventet tildeling (mill kroner)	Tildeling i prosent av kostnad (spillemiddelandel)
2012	2118	15 722	2 757	260	3 019	19
2011	2025	14 805	2 646 ⁵	257	2 903	20
2010	2128	13 951	2 556 ⁶	306	2 861	21

Tabell 4.1 Oppsummering av spillemiddelsøknader

I følge KUDs offisielle tall er det godkjent 2114 søknader i år med en godkjent søknadssum på 2 763 millioner kroner. I idrettsanlegg.no var det registrert 2118 godkjente søknader pr 24. april. Denne rapporten bygger på en gjennomgang av disse. Det er som kjent et betydelig etterslep i tildeling av spillemidler. Dette betyr at søknadene knytter seg til anlegg som er i drift, er under bygging eller er på planleggingsstadiet.

Årets søknadsbeløp er det største noensinne. Søknadsbeløpet er drøye 100 millioner kroner høyere enn i fjor. Anleggene har en godkjent kostnad på 15,7 milliarder kroner noe som også er ny rekord. Anleggene vil motta 3,0 milliarder kroner i spillemidler noe som utgjør 19 % av kostnaden. Spillemiddelandelen er redusert med henholdsvis ett og to prosentpoeng sammenlignet med 2011 og 2010.

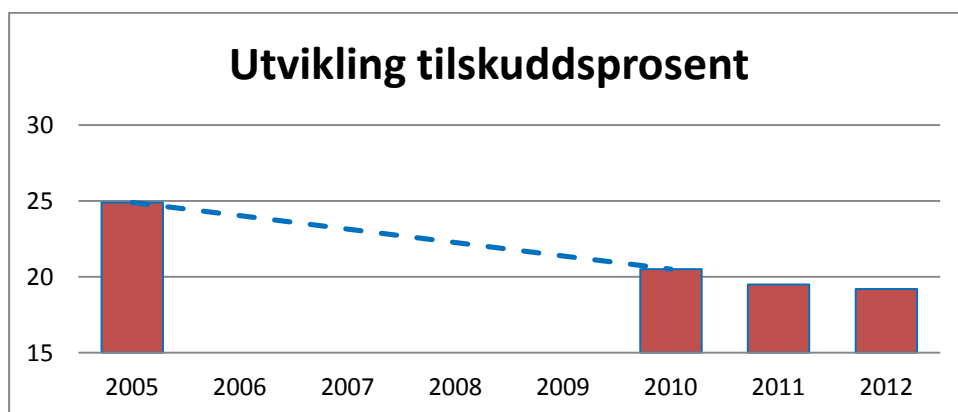
En forenklet gjennomgang av søknadene fra 2005 ga en spillemiddelandel på 25 %. Dette betyr at spillemiddelandelen er redusert med seks prosentpoeng på syv år. En spillemiddelandel på 25 % for årets søknader ville betydd at anleggene skulle motta 3,93 milliarder kroner eller over 900 millioner kroner mer enn det de vil få med dagens tilskuddssatser. Denne reduksjonen bidrar til økte kostnader for anleggseier.

Etter opprinnelig intensjon skulle spillemidlene utgjøre en tredel av kostnadene. Dette hadde gitt et tilskudd på 5,2 milliarder kroner eller 2,2 milliarder mer enn dagens satser gir. Med en slik tildeling ville etterslepet dobles.

⁵ Det er et avvik på 2 søknader og 2 mill kroner fra KUDs offisielle tall

⁶ Det er et avvik på 19 millioner sammenlignet med KUDs offisielle tall

Utviklingen i spillemiddelandel er vist i figuren nedenfor.

Figur 4.1 Utvikling i tilskuddsprosent

Nedgangen i spillemiddelandel skyldes at tilskuddsatsene stort sett har vært uendret siden 2005, mens anleggskostnaden har økt betydelig. Konsumprisindeksen har steget med 14,8 % fra januar 2005 til januar 2012, mens byggekostindeksen for boligblokk, som sannsynligvis gir et riktigere bilde av prisutviklingen for idrettsanlegg, har steget med hele 31,8 %.

Det søkes i snitt om 1,4 millioner kroner pr anlegg og den gjennomsnittlige kostnaden er 7,4 millioner kroner.

Det kom 758 nye søknader i 2012, mens de resterende 1 360 søknadene er fremmet tidligere.

Tabellen nedenfor viser hovedtallene for de nye søknadene de tre siste årene:

År	Antall nye søknader	Godkjent kostnad (mill kroner)	Godkjent søknadssum (mill kroner)	Tildelt tidligere år (mill kroner)	Total søknadssum (mill kroner)	Tildeling i prosent av kostnad
2012	758	3 625	805	0	805	22
2011	588	3 584	701	0	701	20
2010	615	4 549	789	0	789	17

Tabell 4.2 Oppsummering av nye søknader

Årets nye søknader har en godkjent kostnad på 3,6 milliarder kroner og søkerne vil motta drøye 800 millioner kroner i spillemidler. Dette gir en tildelingsprosent (spillemiddelandel) på 22.

Spillemiddelandelen for de nye søknadene er økt de siste årene. Dette skyldes i hovedsak at gjennomsnittlig anleggskostnad er redusert. En ser av tabellen at det kom 170 flere nye søknader i år sammenlignet med i fjor, mens totalkostnaden kun er økt med 40 millioner kroner. Gjennomsnittskostnaden for de nye søknadene er 4,8 millioner kroner, mens den var 6,1 millioner kroner i 2011. De nye søknadene vil i snitt motta 1,1 millioner kroner i spillemidler.

6 Utvikling i etterslep

Tabellen nedenfor viser utviklingen i antall søknader, søknadssum, disponible midler og etterslep:

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall Søknader	1 979	2 159	2 165	2 100	2 124	2 128	2027	2 114
Søknadssum	1 849	2 021	2 339	2 398	2 609	2 575	2 644	2 763
Disponible midler	491	508	551	563	852 ⁷	613	623	638
Etterslep	1 358	1 513	1 788	1 835	1 757	1 962	2021	2 126 ⁸

Tabell 5.1 Utvikling i etterslep - offisielle tall

Etterslepet i tildeling av spillemidler fortsetter å øke og er nå kommet opp i over 2,1 milliarder kroner for ordinære anlegg. Dette utgjør 3,3 års tildeling. De seks siste årene har etterslepet økt med 613 millioner kroner eller ett års tildeling. Årets økning utgjør 105 millioner kroner og ligger på samme nivå som det har gjort de senere årene. I 2009 bevilget Stortinget 250 millioner kroner ekstra (sysselsettingsmidler) til formålet. Uten denne bevilgningen hadde etterslepet økt med over en milliard kroner siden 2005.

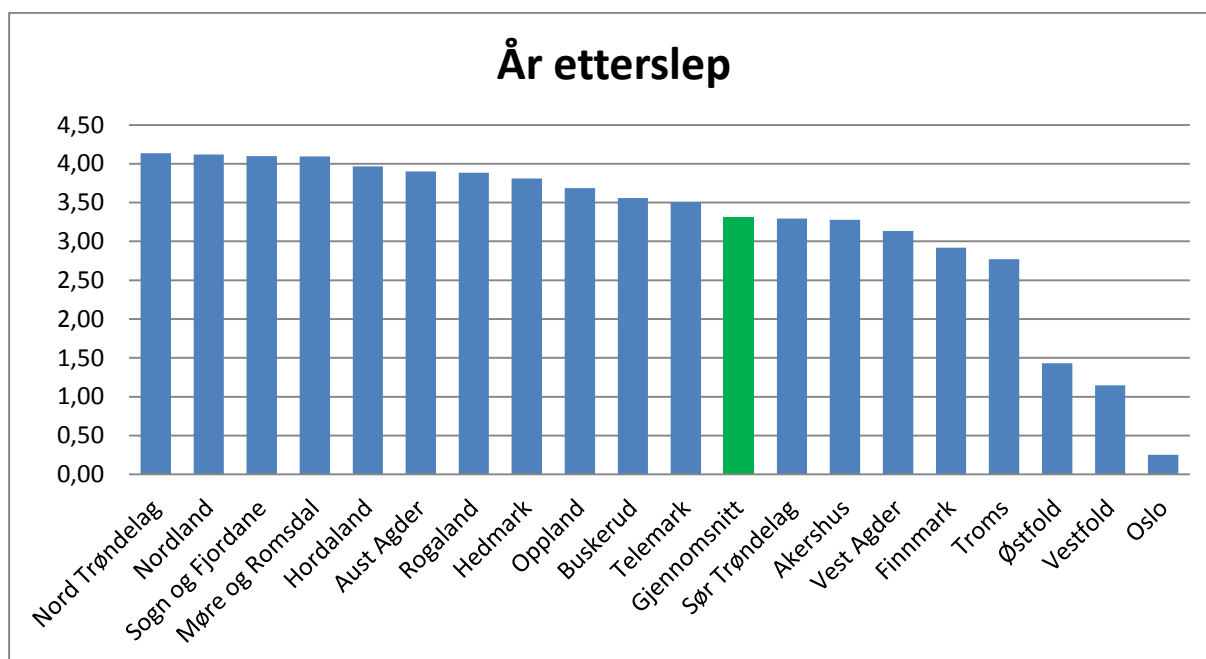
Det kom 690 søknader om støtte til nærmiljøanlegg. Godkjent søknadsbeløp var 125 millioner kroner. Det var avsatt 52 millioner kroner til dette formålet i Hovedfordelingen. Etterslep for nærmiljøanlegg er 73 millioner kroner noe som utgjør 1,4 års tildeling. Tilskudd til nærmiljøanlegg fordeles kun basert på fylkenes søknadssum. Dette betyr at alle fylker har et etterslep på 1,4 år for nærmiljøanlegg.

Det totale etterslepet for idretts- og nærmiljøanlegg utgjør 2,2 milliarder kroner. Etterslepet har aldri vært større.

⁷ Inkluderer 250 millioner i sysselsettingsmidler

⁸ Fylkenes bruk av rentemidler og eventuelle inndratte midler er ikke hensyntatt

Figuren nedenfor viser det fylkesvise etterslepet for ordinære idrettsanlegg.

Figur 5.1 Etterslep pr fylke

Etterslepet er over fire år i Nord-Trøndelag, Nordland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. I Oslo er etterslepet i praksis⁹ borte. I tillegg til Oslo har Vestfold og Østfold et betydelig mindre etterslep enn resten av fylkene.

⁹ I tillegg til tildelte midler har fylkene også rentemidler og inndratte midler som skal fordeles

7 Hva bygges?

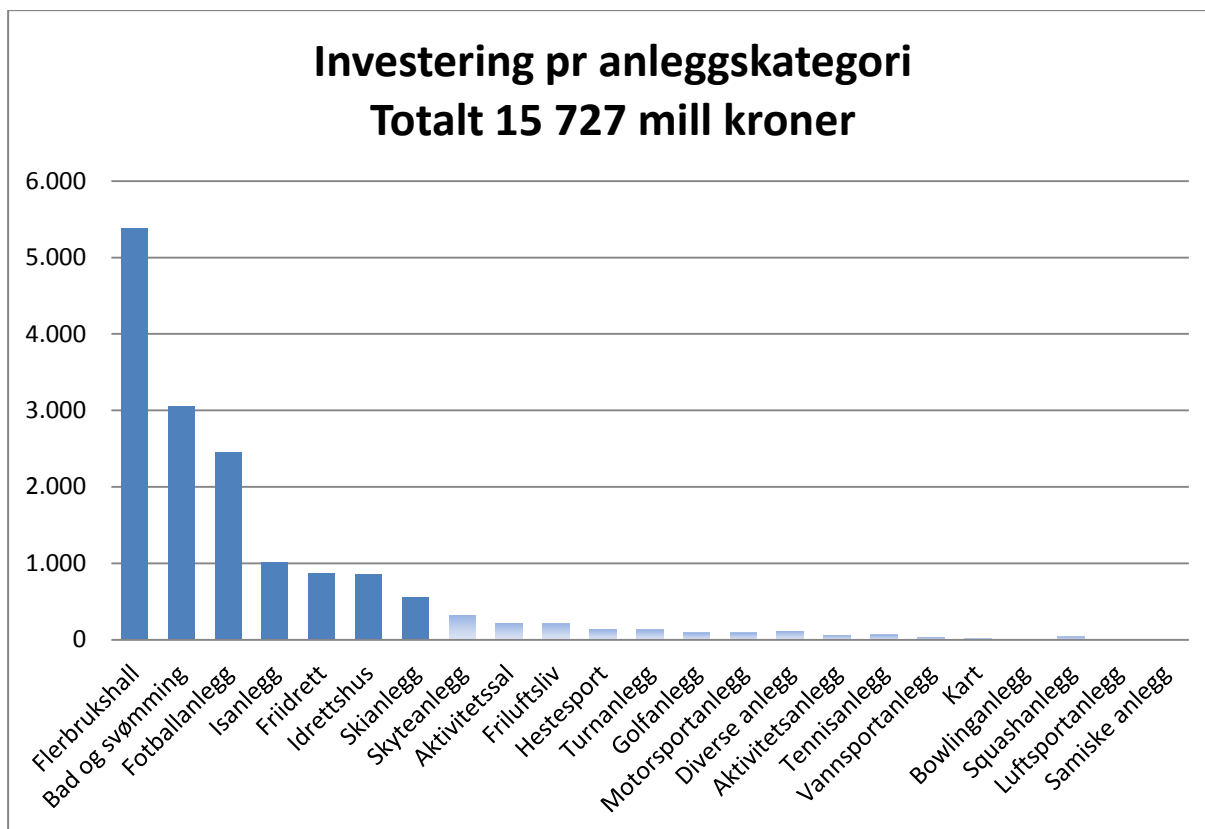
Tabellen nedenfor viser søknadene splittet på forskjellige anleggs kategorier:

Anleggstype	Antall	Prosent av anleggs-massen	Anleggstype	Antall	Prosent av anleggs-massen
Fotball	442	21	Diverse anlegg	31	1
Idrettshus¹⁰	348	16	Isanlegg	28	1
Ski	257	12	Aktivitetsanlegg	26	1
Skyteanlegg	206	10	Golf	25	1
Flerbrukshall	204	10	Tennis	19	1
Friluftsliv	143	7	Vannsport	18	1
Bad og svømming	93	4	Turn	9	0
Friidrett	80	4	Bowling	2	0
Kart	64	3	Squash	2	0
Motorsport	42	2	Luftsport	1	0
Hestesport	42	2	Samiske anlegg	1	0
Aktivitetssal	35	2			

Tabell 6.1 Spillemiddelsøknader fordelt på anleggstyper

Det er fem anleggstyper, fotball, idrettshus, ski, flerbrukshaller og skyteanlegg, som har over 100 søknader. Disse fem står for 69 % av søknadsvolumet. Fotball utgjør den største gruppen med 442 anlegg eller 21 % av totalen.

¹⁰ Idrettshus er et samlebegrep for klubbhus, garderobeanlegg, lager, servicebygg osv.

Figur 6.1 Investering pr anleggskategori

Figur 6.1 viser investeringene pr. anleggskategori. Som det fremkommer av figuren er de største investeringene knyttet til flerbrukshaller, svømmeanlegg og fotballanlegg. Det investeres henholdsvis 5,3, 3,1 og 2,6 milliarder kroner i disse anleggstypene. Investeringene i disse tre kategoriene utgjør til sammen 10,9 milliarder kroner eller 69 % av totalen. Dette er en nedgang på tre prosentpoeng sammenlignet med i fjor. Det investeres fra 1,0 milliarder til 0,5 milliarder i isanlegg, idrettshus, friidrettsanlegg og anlegg for skiidrettene, mens investeringene i de andre anleggskategoriene utgjør fra 326 millioner kroner og nedover. De syv nevnte anleggskategoriene var de største også i 2010 og 2011. Friidrettsanlegg har i år passert idrettshus og er blitt den femte største anleggskategori. Rekkefølgen blant ”de syv store” er ellers uendret.

Det er de samme syv anleggskategoriene som mottar mest spillemidler. Tilskuddene til disse vil utgjøre:

- Flerbrukshaller 965 millioner kroner
- Fotball 674 millioner kroner
- Bad og svømmeanlegg 436 millioner kroner
- Idrettshus 194 millioner kroner
- Ski 154 millioner kroner
- Friidrett 122 millioner
- Isanlegg 103 millioner kroner

Disse syv anleggskategoriene mottar 91 % av spillemidlene.

8 Hvem bygger?

Tabell 7.1 viser hvem¹¹ som står for anleggsbyggingen:

Finansiering	Antall	Millioner kroner	Prosent av investering
Det offentlige	925	11 845	75
Idrettslag	807	2 512	16
Andre søkere ¹²	386	1 371	9
Totalt	2 118	15 727	100

Tabell 7.1 Brutto investering fordelt på søkergruppe

Det offentlige, i all hovedsak gjennom kommunene, bygger de fleste anleggene og det er kommunene som også bygger de største og dyreste anleggene.

”Andre søkere” kan være stiftelser, aksjeselskap og andre frivillige organisasjoner som ikke er en del av NIF systemet. I de tilfeller hvor idretten og/eller det offentlige har fremmet søknader gjennom aksjeselskap eller stiftelser inngår disse søknadene i gruppen ”andre søkere”.

I tabell 7.2 er bidraget fra spillemidler skilt ut:

Finansiering	Antall	Millioner kroner	Prosent av investering
Det offentlige	925	9 794	62
Idrettslag	807	1 846	12
Andre søkere	386	1 072	7
Spillemidler		3 015	19
Totalt	2 118	15 727	100

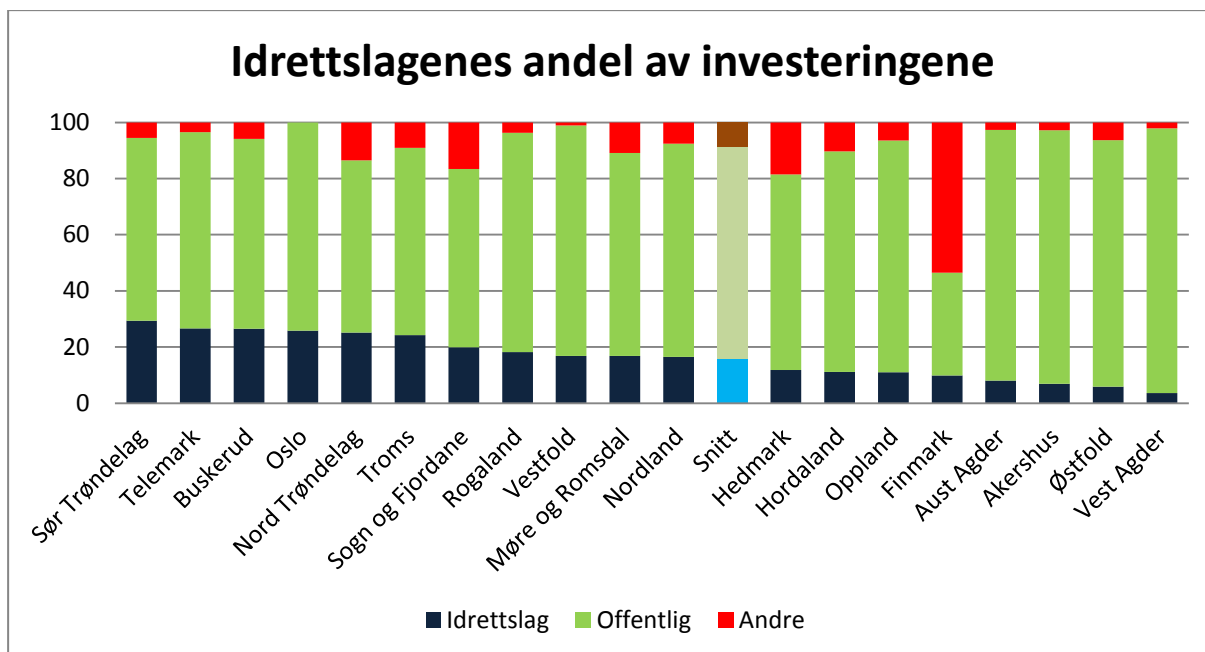
Tabell 7.2 Netto investering fordelt på aktørene

I gruppen diverse søkere, som står for 7 % av kostnadene, finnes det som tidligere nevnt søknader både fra det offentlige, fra idretten og fra andre organisasjoner. I og med at det i denne gruppen inngår søknader finansiert av idrettslag og kommuner kan en, litt forenklet, si at anleggsinvesteringene er fordelt 65 % – 15 % – 20 % mellom kommunene, idretten og staten (spillemidlene). Dette er samme fordeling som siste to år.

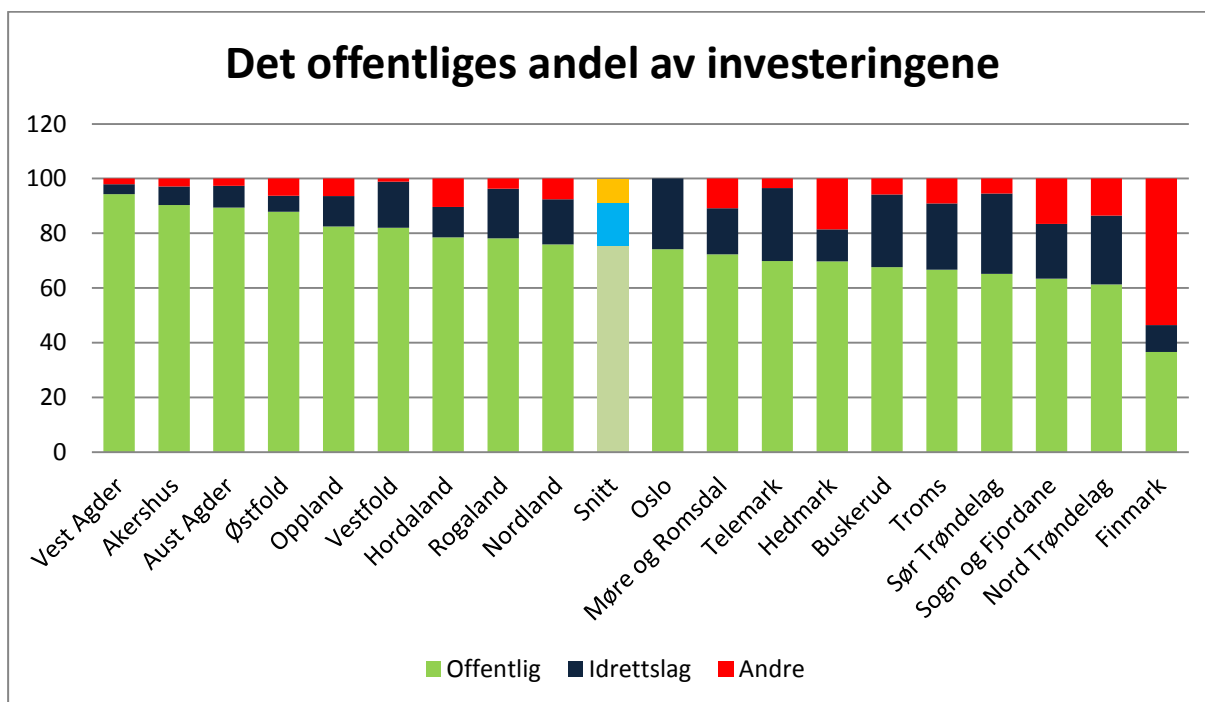
Det er stor forskjell mellom hvem som investerer i de forskjellige fylkene. Dette er vist i figuren nedenfor.

¹¹ Det er NIF som har stått for kategoriseringen av søkerne.

¹² Andre søkere er aksjeselskap, stiftelser, friluftslivsorganisasjoner skytterlag utenfor NIF systemet osv.

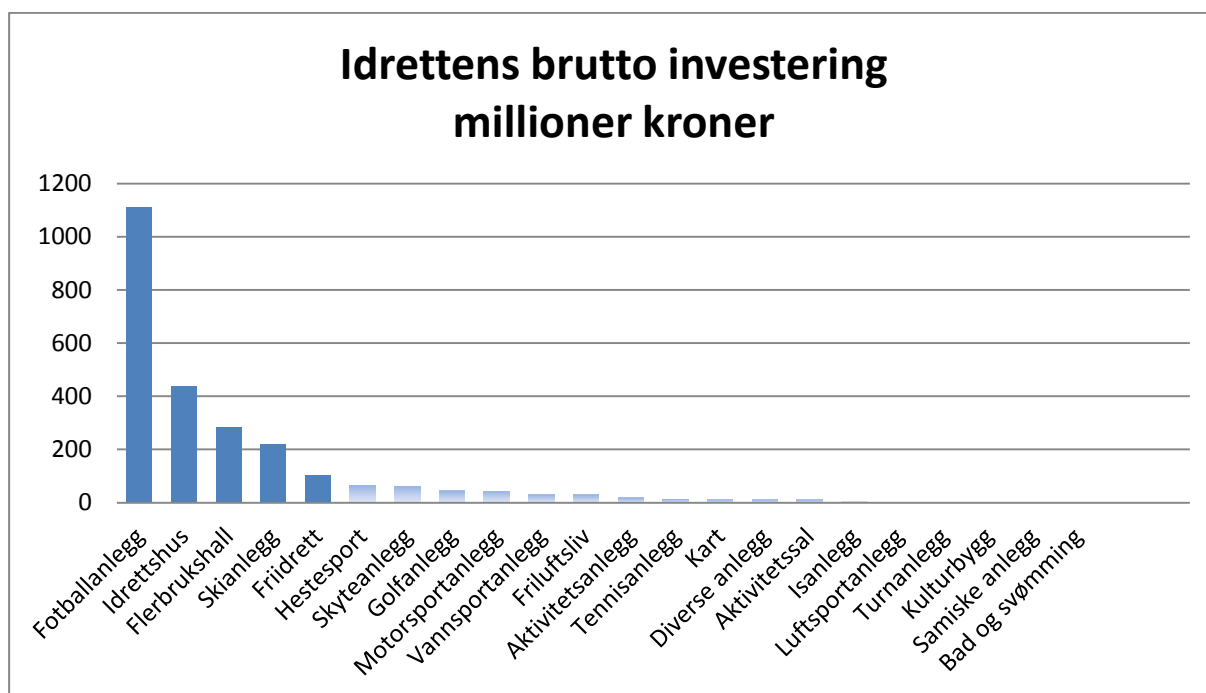
Figur 7.1 Idrettslagenes andel av investeringene

Figur 7.2 Det offentliges andel av investeringene

Idrettslagene står for mer enn 25 % av investeringene i Sør Trøndelag, Telemark, Buskerud og Oslo, mens andel er under 10 % i Agder fylkene, Akershus og Østfold. I disse fire fylkene står det offentlige for rundt 90 % av investeringene. Finmark skiller seg ut med en meget høy andel av investeringer foretatt av gruppen "andre". Dette er i hovedsak investeringer foretatt av Nordlysbadet.

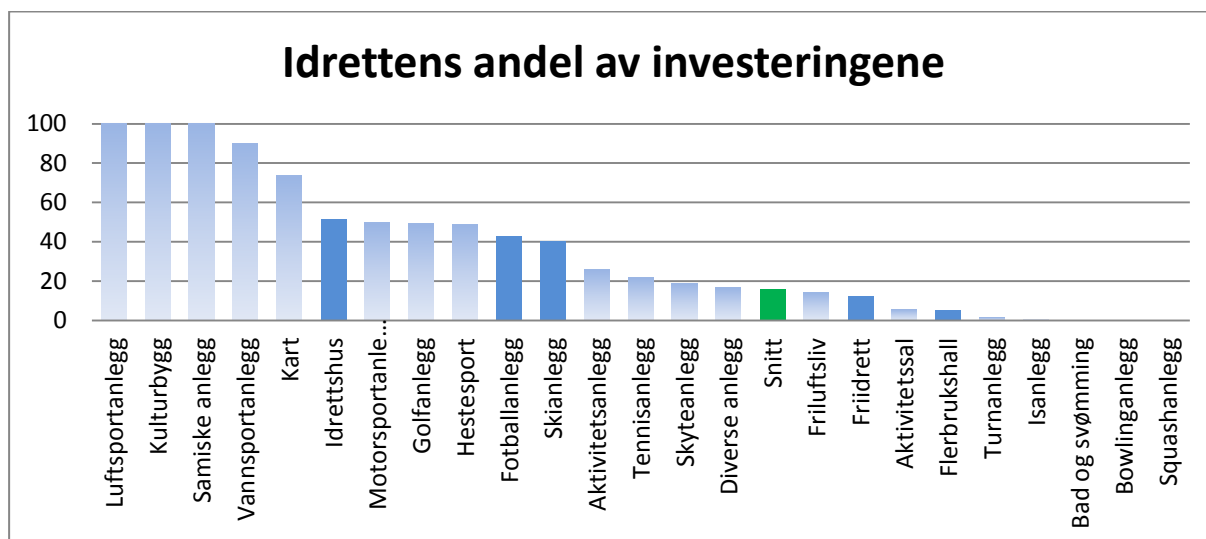
Figuren nedenfor viser hva idretten selv investerer i:

Figur 7.3 Oversikt over idrettens anleggsbygging

Fotballklubbene investerer over 1,1 milliard kroner i fotballanlegg. Dette utgjør nesten 45 % av idrettens brutto investering på 2,5 milliarder kroner. 17 % av idrettslagenes investeringer går til idrettshus, mens i overkant av 10 % investeres i flerbrukshaller og skianlegg.

Ser en på idrettens andel av investeringene i de forskjellige anleggstypene blir bildet et noe annet.

Figur 7.4 Idrettens relative andel av investeringene

Idretten selv, står for over 50 % av investeringen i syv anleggskategorier, mens en står for en svært liten andel av investeringene i store anleggstyper som ishaller, flerbrukshaller og svømmeanlegg. Dette henger sannsynligvis sammen med at dette er tre anleggskategorier med høy gjennomsnittskostnad.

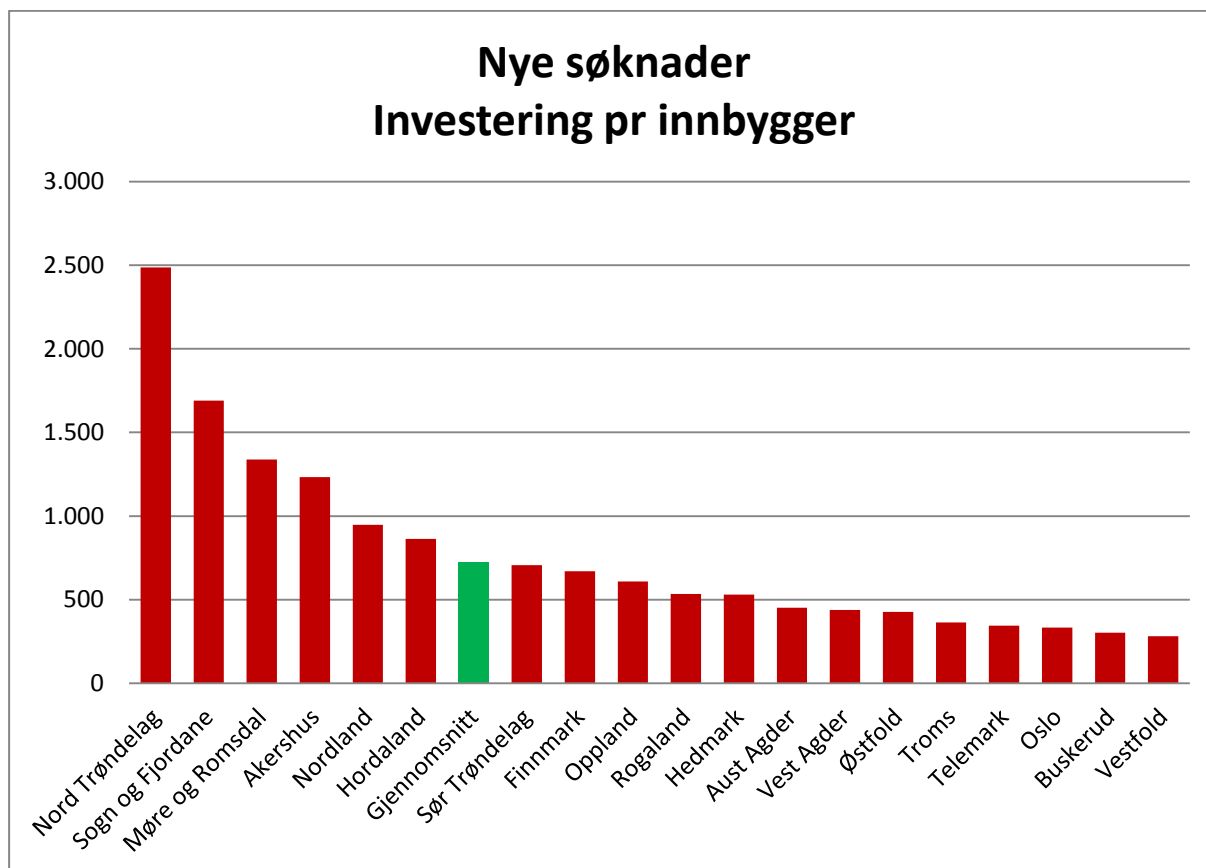
9 Hvor bygges det?

	Antall søknader	Kostnad (mill kroner)	Spillemidler inkl tidligere tildeling (mill kroner)
Østfold	52	469	79
Akershus	142	1 744	273
Oslo	37	204	40
Hedmark	90	622	135
Oppland	99	619	118
Buskerud	111	668	165
Vestfold	66	391	69
Telemark	87	606	125
Aust-Agder	80	470	102
Vest-Agder	86	568	106
Rogaland	179	1 850	305
Hordaland	244	2 013	334
Sogn og Fjordane	150	546	129
Møre og Romsdal	136	1 127	229
Sør-Trøndelag	140	1 092	199
Nord-Trøndelag	115	984	203
Nordland	171	925	237
Troms	84	324	103
Finnmark	49	499	70
Totalt	2.118	15 722	3 019

Tabell 8.1 Fylkesvis oppsummering av spillemiddelsøknadene

Tabellen viser antall spillemiddelsøknader, totalinvestering og forventet tildeling av spillemidler.

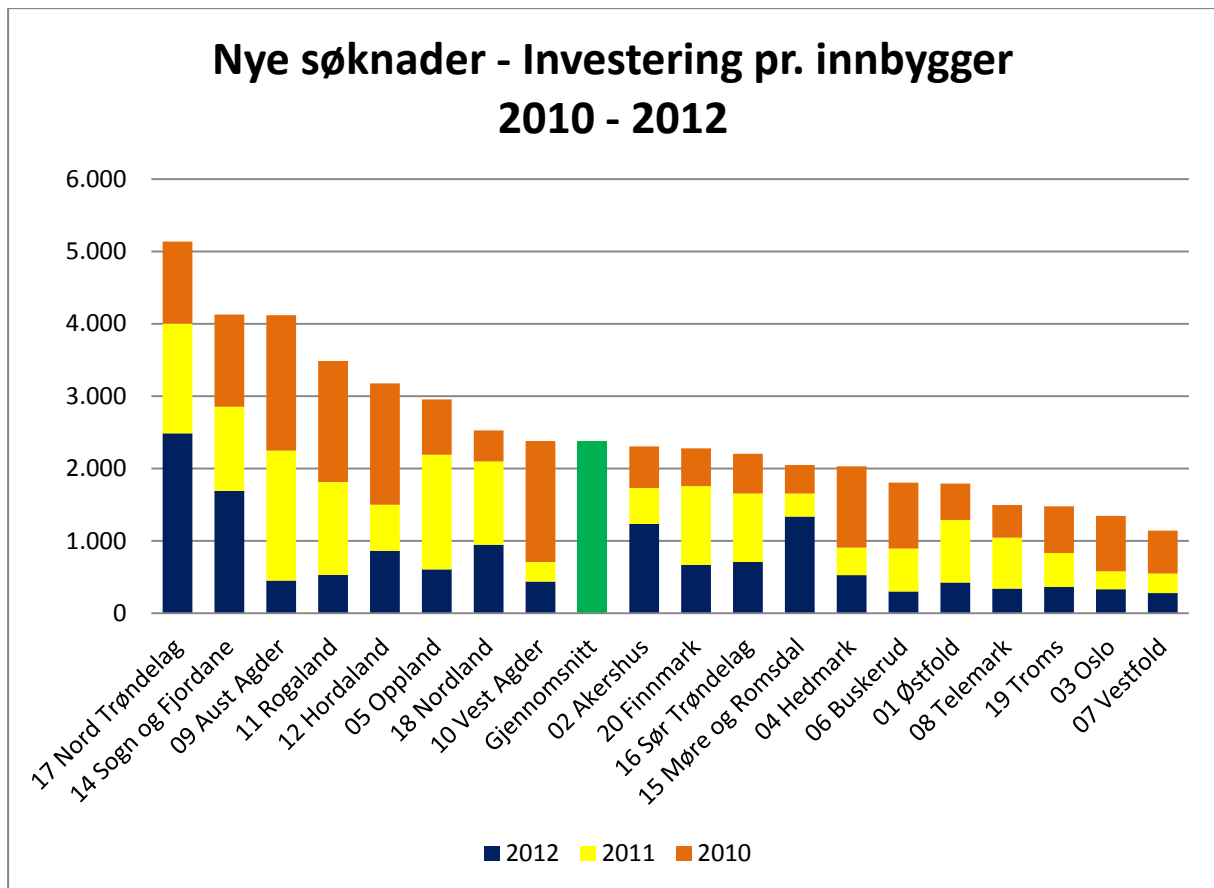
Figuren nedenfor viser investering per innbygger for årets 758 nye søknader for alle fylker.

Figur 8.1 Investering pr. innbygger

Figuren viser at det er stor forskjell i planlagte investeringer fra Nord-Trøndelag hvor det er fremmet nye søknader for nesten 2 500 kr pr innbygger og til Vestfold, Buskerud og Oslo hvor planlagte investeringer utgjør rundt 300 kroner pr innbygger.

Å vurdere investeringsviljen basert på kun ett år kan gi feil konklusjoner. En bør vurdere situasjonen basert på nye søknader fremmet over minimum tre år. Figuren nedenfor viser investering pr innbygger for nye søknader fremmet i perioden 2010 - 2012.

Figur 8.2 Nye søknader – planlagte investering pr innbygger 2010 - 2012

Figuren viser at det er store fylkesvise forskjeller i satsingen på å bygge nye idrettsanlegg. Nord-Trøndelag skiller seg klart ut med planlagte investeringer på over 5 000 kroner pr. innbygger. Investeringsviljen er også stor i Sogn og Fjordane og Aust-Agder hvor det planlegges nye anlegg for over 4 000 kroner per innbygger, mens en i Vestfold, Oslo, Troms og Telemark planlegger å investere under 1 500 kroner pr innbygger. Det er i snitt fremmet nye søknader for 2 380 kroner per innbygger i perioden 2010 – 2012.

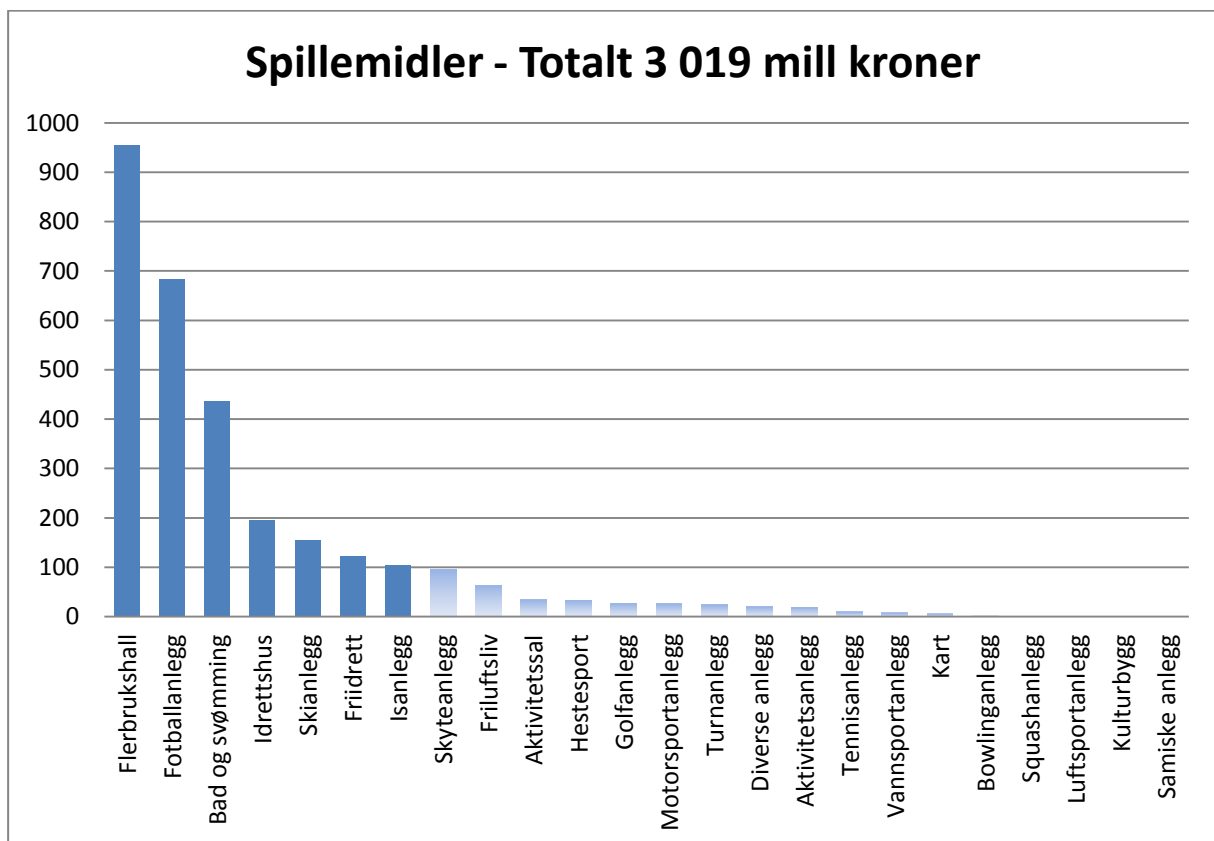
Tilgangen til anlegg pr innbygger er dårligst i tettbefolkede områder, ref figur 2.1. Det er verdt å merke seg at blant fylkene som hadde en lav anleggstetthet er det kun i Rogaland og Hordaland en planlegger større investeringer enn gjennomsnittet. Blant de andre fylkene med lav anleggsdekning planlegger Vest-Agder, Akershus og Sør-Trøndelag investeringer omtrent som snittet, Buskerud og Østfold ligger noe lavere, mens det som tidligere nevnt vises liten investeringsvilje i Oslo og Vestfold.

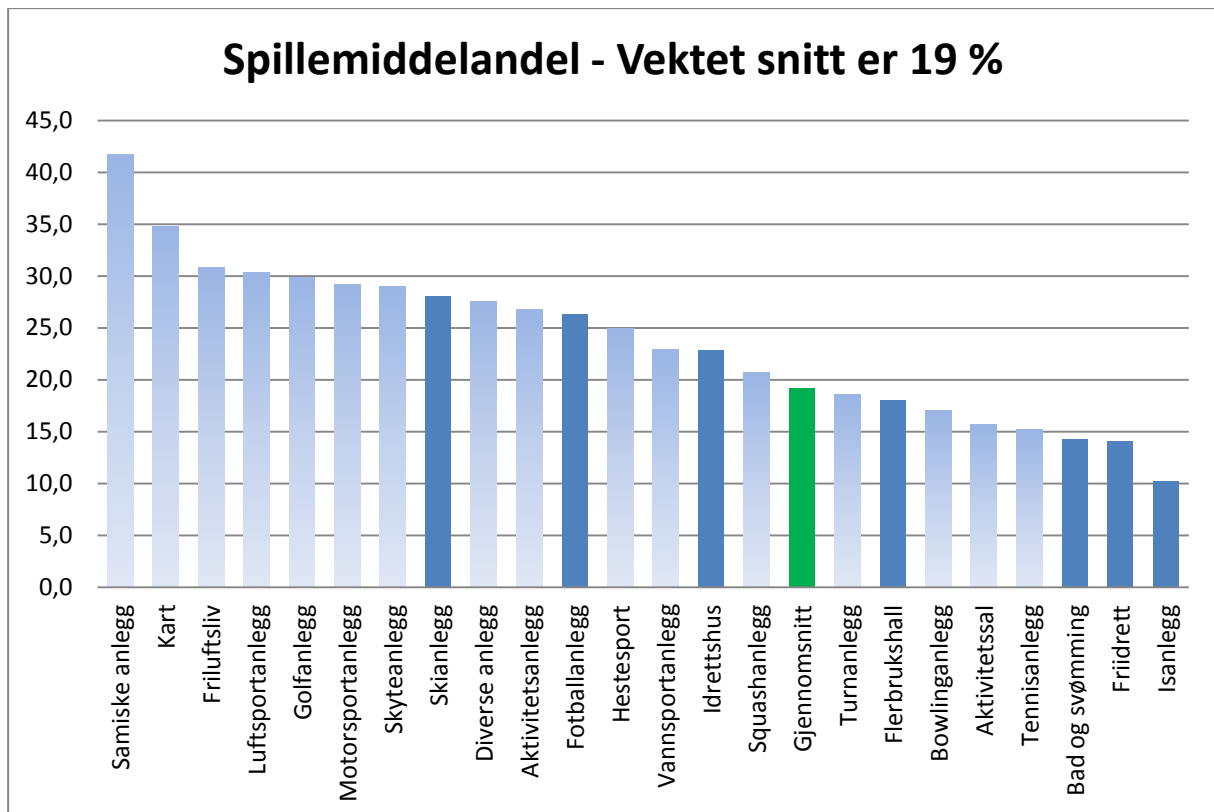
10 Fordeling av spillemidler til forskjellige anleggstyper

Kulturdepartementet fastsetter årlig tilskuddsatser for de forskjellige anleggskategoriene. Den generelle satsen er fastsatt til en tredel av godkjent kostnad begrenset oppad til 700 000 kroner, men for mange anleggstyper er det fastsatt vesentlig høyere tilskuddssatser enn dette. For enkelte friluftslivsanlegg kan det søkes om et tilskudd på inntil 50 % av godkjent kostnad begrenset oppad til 700 000 kroner.

Figurene nedenfor viser søknadsbeløp pr anleggskategori og andelen av spillemidler for de forskjellige anleggskategoriene:

Figur 9.1 Søknadsbeløp pr anleggskategori

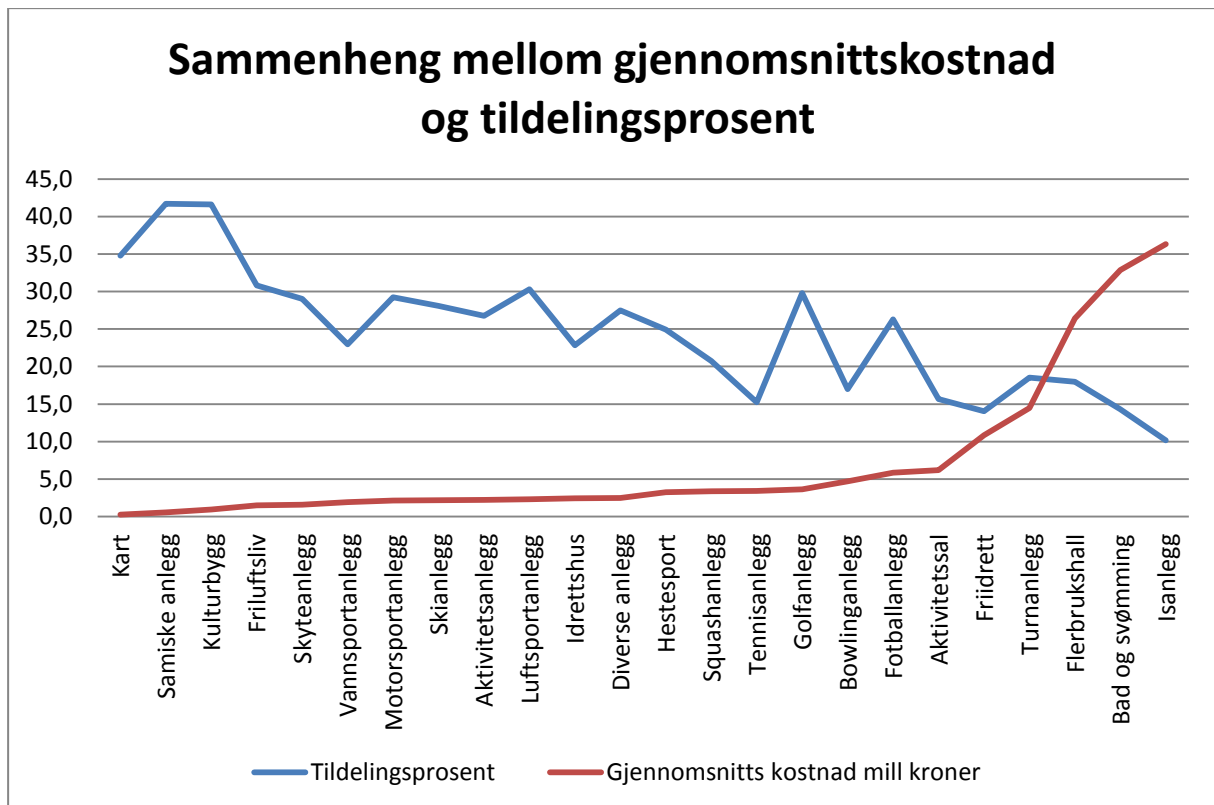

Figur 9.2 Spillemiddelandel/Tildelingsprosent

Kategorien samiske anlegg (ett anlegg) mottar størst spillemiddelandel med 42 %. Spennet i spillemiddelandel er stort også mellom de andre anleggstypene. Kart mottar i snitt et tilskudd på 35 % av godkjent kostnad, mens støtten til isanlegg kun er 10 %. Variasjonen i tildelingsprosent skyldes en kombinasjon av at anleggskostnaden varierer mellom anleggskategoriene og at Kulturdepartementet har fastsatt forskjellige tilskuddsatser for de forskjellige anleggskategoriene.

Det er også store forskjeller mellom "de syv store" tilskuddsmottakerne. Ski- og fotballanlegg mottar henholdsvis 28 og 26 % av kostnaden i spillemidler, mens spillemidlene kun dekker henholdsvis 14, 14 og 10 % for svømme-, friidretts- og isanlegg.

Tennisanlegg mottar også langt mindre enn gjennomsnittet med et tilskudd på 15 % av godkjent kostnad. I tillegg er en viktig anleggstype for tennis, overtrykkshallen, ikke godkjent som spillemiddelannlegg.

Figur 9.3 Sammenligning av gjennomsnittskostnad og tildelingsprosent (Gjennomsnittskostnaden er i millioner kroner, mens tildelingsprosenten er uttrykt i prosent)

Som en ser av figuren er det en klar tendens til at dyre anlegg mottar relativt sett mindre tilskudd enn anlegg med en lavere byggekostnad.

11 Fylkesvis fordeling av spillemidler

Spillemidlene fordeles til fylkene basert på tre kriterier; Søknadsvolum, innbyggertall og anleggsfordeling:

- Søknadsvolum i millioner kroner teller 50 %
- Innbyggertall teller 25 %
- Anleggsfordeling (anleggstetthet) teller 25 %

Det var i 2012 638 millioner kroner til fordeling. 319 millioner kroner fordeles med utgangspunkt i fylkenes søknadsvolum, cirka 159 millioner fordeles på grunnlag av folketall, mens de siste 159 millionene fordeles basert på anleggssituasjonen.

Det første kriteriet premierer fylker med stort søknadsvolum og bidrar til å jevne ut etterslepet mellom fylkene.

Det andre kriteriet sikrer alle fylker et visst tilskudd uavhengig av søknadsvolum og anleggsdekning. Kriteriet ga alle fylker 32 kroner i tilskudd pr innbygger. *Bakgrunnen for å bruke antall innbyggere som kriterium, er at tilskuddsordningen skal virke utjevnende og at tilgangen til idrettsanlegg skal være mest mulig lik i alle fylker. Gjennom å benytte dette kriteriet skal det sikres en tildeling til hvert enkelt fylke som er uavhengig av søknadssum.*¹³

Kriteriet bidrar til at fylker med lite søknadsvolum får mindre etterslep og at tilskudd kan utbetales raskere til søker. Kriteriet kan sies å ha en stimulerende effekt på anleggsbyggere i fylker med liten utbyggingsaktivitet.

Det tredje kriteriet skal sikre større tildeling til fylker med lav anleggsdekning noe som vil bidra til mindre etterslep for disse. Kriteriet kan, på samme måte som kriterium to, sies å ha en stimulerende effekt på potensielle anleggseiere.

¹³ Sitat hentet fra Rapport Kriterier for fordeling av spillemidler til idrettsanlegg Til høring – høringsfrist 15. mars 2010

12 Anleggspolitisk program

Anleggspolitisk program ble innført i 2003. Først som et fireårig program som gjaldt i perioden 2003–2006. Dette ble etterfulgt av et nytt program for årene 2007 – 2010. Ordningen ble videreført for ett år av gangen i 2011 og 2012.

Anleggspolitisk program omfatter tre ordninger:

- Ekstra tilskudd til anlegg i pressområder
- Ekstra tilskudd til kostnadskrevende anlegg
- Utstyrsmidler

Tabellene nedenfor oppsummerer tildelingene for årene 2007 – 2012 i millioner kroner.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Totalt
Pressområder	30	20	15	35	25	10	125
Kostnadskrevende anlegg	20	30	40	25 ¹⁴	25 ¹⁵	30	140
Utstyr	10	10	10	10	10 ¹⁶	10	50
Totalt	60	60	65	70	60	50	365

Tabell 11.1 Oppsummering av anleggspolitisk program 2007 - 2011

Tabellen nedenfor viser hvilke anleggstyper som har mottatt midler fra anleggspolitisk program – kostnadskrevende anlegg i perioden 2003 -2011. 2012-midlene¹⁷ er ennå ikke fordelt på anleggstyper.

Anleggstype	Tildeling i millioner kroner
Ishaller	72,0
Svømmeanlegg	40,5
Friidrettshaller	40,5
Motorsport	22,0
Rideanlegg	20,6
Skøyter / Bandy	19,5
Curling ¹⁸	12,0
Turn (Basishaller)	7,0
Ski / Skiskyting	6,5
Snowboard	6,0
Håndball (Flerbrukshaller)	5,0
Tennis	2,5
Kampsport	2,0
Bordtennis	1,5
Sykkel	1,4
Vannski	1,0
Totalt	260,0

¹⁴ Opprinnelig avsatt 20 mill, 5 mill ble forskuttert fra hovedfordelingen i 2011

¹⁵ Hovedfordelingen omfatter 65 mill til formålet, men 5 mill ble brukt i 2010 ref fotnote 14

¹⁶ Det ble i tillegg bevilget 1 million ekstra over statsbudsjettet til utstyr for personer med nedsatt funksjonsevne. Disse midlene ble lagt inn i utstyrsordningen

¹⁷ 30 millioner kroner

¹⁸ Inkluderer 2 mill til kombinasjonsanlegg ishall/curlinghall

Tabell 11.2 Tildelinger til forskjellige anleggstyper fra kostnadskrevende anlegg 2003-2011
 Av de 260 millionene som er fordelt til forskjellige anleggstyper, er det 28 millioner kroner som ikke er tildelt til konkrete anlegg. Tabellen nedenfor viser hvilke anleggstyper som har mottatt midler uten at disse er tildelt konkrete anlegg.

Anleggstype	2008	2009	2010	2011	Totalt
Snowbord	3,0	3,0			6,0
Ishall			4,0	4,0	8,0
Svømmeanlegg			5,5		5,5
Skøyter/Bandy				4,5	4,5
Bordtennis				1,5	1,5
Skianlegg				1,5	1,5
Vannski				1,0	1,0
Totalt	3,0	3,0	9,5	12,5	28,0

Tabell 11.3 Oversikt over midler som ennå ikke er tildelt til konkrete anlegg

Tabellen nedenfor viser hvordan midler avsatt til kostnadskrevende anlegg ble fordelt i 2011.

Anlegg	Anleggstype	Tildeling	Kommune
2011		25 mill	
BMX bane	Sykkel	1,4 mill	Sandnes
ROS arena	Turn	1,0 mill	Røyken
Turnhall	Turn	3,0 mill	Grimstad
Ridehall	Rideanlegg	1,6 mill	Askim
Knyken	Ski/Skiskyting	3,0 mill	Orkdal
Riksanlegget	Tennis	2,5 mill	Oslo
Ikke tildelt	Bordtennis	1,5 mill	
Ikke tildelt	Ishockey	4,0 mill	
Ikke tildelt	Ski	1,5 mill	
Ikke tildelt	Skøyter/Bandy	4,5 mill	
Ikke tildelt	Vannski	1,0 mill	

Tabell 11.3 Fordeling av midler kostnadskrevende anlegg 2011

Tabellen nedenfor viser tildelinger foretatt til kostnadskrevenne anlegg fra 2007 – 2010 programmet.

Anlegg	Anleggstype	Tildeling	Kommune
2007		20 mill	
Kristinshall	Curling	2,0 mill	Lillehammer
Ny Siddishall	Curling	2,0 mill	Stavanger
Leangen	Curling	2,0 mill	Trondheim
Kristinshall (ny treningshall)	Ishockey	4,0 mill	Lillehammer
Ny Siddishall	Ishockey	4,0 mill	Stavanger
Kongshallen	Ishockey	4,0 mill	Kongsvinger
Jar	Curling/Ishockey	1,0 mill	Bærum
Ny Siddishall	Curling/Ishockey	1,0 mill	Stavanger
2008		31,5 mill¹⁹	
Verket	Håndball	1,25 mill	Røros
Larvik Arena	Håndball	1,30 mill	Larvik
Led skjermer EURO	Håndball	2,45 mill	Larvik
Friidrettshall	Friidrett	9,0 mill	Bergen
Helleren	Svømming	7,5 mill	Bergen
Jordal	Kampsport	1,0 mill	Oslo
Vågsbygd	Kampsport	1,0 mill	Kristiansand
Atlanten kunstisbane	Skøyter	5,0 mill	Kristiansund
Ikke tildelt	Snowboard	3,0 mill	
2009		40 mill	
Friidrettshall	Friidrett	9,0 mill	Steinkjer
Friidrettshall	Friidrett	9,0 mill	Trondheim
Ankerskogen svømmehall	Svømming	7,5 mill	Hamar
Melsom	Rideanlegg	2,5 mill ²⁰	Stokke
Ullern	Bandy	5,0 mill	Oslo
Ullensaker	Ishockey	4,0 mill	Ullensaker
Ikke tildelt	Snowboard	3,0 mill	
2010		25 mill	
Rulleskiløype	Skiskyting	2,0 mill	Lillehammer
Kunstisbane	Skøyter/bandy	5,0 mill	Jevnaker
Turnhall	Turn	3,0 mill	Arendal
Friidrettshall	Friidrett	5,5 mill	Haugesund
Ikke tildelt	Svømming	5,5 mill	
Ikke tildelt	Ishockey	4,0 mill	

Tabell 11.4 Fordeling av midler kostnadskrevenne anlegg 2007 – 2010

¹⁹ 1,5 mill er hentet fra ubenyttede midler fra 2003 – 2006 programmet

²⁰ Fikk i tillegg tildelt 1,5 mill fra 2003 -2006 programmet

Vedlegg 1 – Noen sentrale definisjoner

Anleggstetthet (anleggsdekning):

Anleggstetthet er en faktor som viser hvor god tilgang en person har til idrettsanlegg. I tillegg til antall anlegg, forsøker faktoren å ta hensyn til brukerpotensialet og kostnaden ved bygging av anlegget. En nærmere beskrivelse er gitt i vedlegg 2.

Godkjent kostnad:

Godkjent kostnad er de kostnader som danner grunnlaget for å beregne spillemiddeltilskuddet. De elementer som inngår i godkjent kostnad er kostnader tilknyttet aktivitetsarealet med nødvendige tilleggselementer som garderober og tekniske rom. Eksempler på kostnader som ikke inngår i godkjent kostnad er tribuner, tomtekostnader og tilrettelegging av uteområder som parkeringsplasser og tilførselsveier. Mer informasjon finnes i ”Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet” som utgis av Kulturdepartementet.

Godkjent søknadssum:

Godkjent søknadssum er det tilskuddsbeløp en kan søke om i henhold til regelverket. Kulturdepartementet fastsetter tilskuddssatsene for ett år av gangen. Hovedregelen er at det kan søkes om inntil 1/3 av godkjent kostnad begrenset oppad til 700 000 kroner. Det er fastsatt høyere tilskuddsats for enkelte anleggstyper. Tilskuddsatsene finnes i publikasjonen ”Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet” som utgis av Kulturdepartementet.

Etterslep:

Etterslepet er differansen mellom summen av godkjente søknadssummer for alle spillemiddelsøknadene og tilgjengelige midler fra statlig hold.

Anleggseiere søkte, basert på tilskuddsats fastsatt av Kulturdepartementet, om 2 763 millioner kroner i spillemidler i 2012. Kulturdepartementet fordelte 638 millioner kroner til søkerne noe som ga et etterslep på 2 126 millioner kroner ($2\,763 - 638 = 2\,126$).

Etterslep uttrykt i antall år:

Antall år det vil ta før alle årets søkere har fått tildelt midler, gitt at fremtidige tildelinger blir på samme nivå som siste års tildeling.

I år var det fremmet søknader om 2 126 millioner kroner (= etterslepet) som ikke ble tildelt midler, mens det var 638 millioner kroner til fordeling. Det betyr at det i teorien vil ta 3,3 år før alle søkere er tildelt spillemidler ($2\,126 / 638 = 3,3$).

Hovedfordelingen:

Regjeringen fordeler den delen av Norsk Tippings overskudd som går til idrett i Hovedfordelingen. Her fastsettes det hvilke beløp som skal fordeles til idrettsanlegg, nasjonalanlegg, FoU arbeid, spesielle aktiviteter, NIF og lokale lag og foreninger (LAM). Fordeling fastsettes som regel i siste statsråd i april.

Spillemiddelandel (tildelingsprosent):

Den andelen (prosenten) av idrettsanleggets kostnad som dekkes av spillemidler. Et anlegg som koster fire millioner kroner og mottar en million kroner i spillemidler har en spillemiddelandel på 25 % ($1\text{ mill} / 4\text{ mill} = 0,25$)

Vedlegg 2 – Metodikk for beregning av anleggstetthet

I mange sammenhenger kan det finnes et behov for å illustrere hvordan tilgangen til idrettsanlegg er i et område. For forskjellige anleggstypene, som fotballbaner, svømmeanlegg og ishaller kan dette lett illustreres ved å beregne hvor mange innbyggere eller idrettsutøvere en har pr anlegg. Dersom en skal prøve å illustrere den samlede anleggssituasjonen i et område blir det straks vanskeligere da en må se flere anleggstyper i sammenheng.

Spillemidlene fordeles mellom fylkene basert på tre kriterier hvorav ett er anleggsfordeling eller anleggstetthet. For å kunne fordele spillemidlene i tråd med kriteriene har Kulturdepartementet utviklet to modeller som beregner anleggstetthet. NIF har tatt utgangspunkt i modellen Kulturdepartementet foreslår å bruke i Idrettsmeldingen og justert denne noe.

Modellen baserer seg på at en teller antall anlegg for 16 anleggstyper og multipliserer antallet med en "vekt" som tar hensyn til brukerpotensial og anleggskostnad. De seksten anleggstypene og vektingen er som følger:

- Flerbrukshall, liten – vekt 2
- Flerbrukshall, normalhall – vekt 4
- Flerbrukshall, stor – vekt 6
- Fotball, gress og grusbane – vekt 1
- Fotball, kunstgress – vekt 5
- Fotballhall, minimum 40 x 60 m – vekt 4
- Friidrettsbane, fast dekke – vekt 3
- Friluftsliv, turstier/-veier – vekt 1
- Ishall – vekt 5
- Klubbhus – vekt 1
- Kunstisbane, bandy/hurtuigløp – vekt 5
- Ridebaner – vekt 1
- Ridehaller – vekt 3
- Skianlegg, langrenn – vekt 1
- Svømmebasseng (12,5 – 24 m) – vekt 4
- Svømmebasseng (25 m -) – vekt 6

Kulturdepartementet har definert resultatet som fremkommer når en multipliserer antall anlegg med oppgitt vekt for de seksten anleggstypene og dividerer dette med innbyggertallet som sin anleggsfordeling.

En mer omfattende beskrivelse av denne modellen finnes i rapporten "Kriterier for fordeling av spillemidler til idrettsanlegg datert desember 2009" som er tilgjengelig på Kulturdepartements nettside. I Kulturdepartementets rapport er det foreslått at en bruker antall innbyggere i alderen 6 – 19 år som divisor i stedet for antall innbyggere. I denne rapporten er det benyttet totalt antall innbyggere i alle beregninger. Det er i tråd med forslaget omtalt i Idrettsmeldingen.

NIF har valgt å gjøre to endringer i modellen.

1. Friluftsliv, turstier/-veier er tatt ut av modellen. Dette er gjort ut fra to forhold. Slike anlegg er i svært liten grad konkurranseanlegg for idretten og NIF stiller også spørsmål ved om antallet slike anlegg som er registrert i databasen idrettsanlegg.no representerer friluftsmulighetene i de forskjellige kommuner og fylker på en god måte. For å få med friluftslivsaspektet og få en bedre representasjon av skiidretten er antall skiløyper tatt med i NIF modellen i stedet for turstier og –veier. På kommunebasis har 20 km skiløyper gitt en vekt på 1, mens en på fylkesnivået har antallet skiløyper en vekt på 1.
2. Når det gjelder antall utendørs fotballbaner har NIF kun tatt med baner som er 90 x 60 m eller større.